

the legal, organizational and tactical principles. Analyzing the current legislation, these authors explain that this right is implemented by the relevant articles in 2 forms: conducting search operations - secret habitation and implementation of individual tacit investigation (detective) of the penetration - a secret survey of housing people. Because these authors examined the organizational, legal, tactical principles covert inspection of residential people and covert penetration to homes and people related. Thus, for the first time defined the concept of "home" in particular any room in which the person lives. Second, deals with the legal basis for covert penetration into dwelling people and covert examination of individual housing. Third, reviewed and correlated organizational and tactical principles of human habitation Covert inspection of housing secret person who inflicted summarized that tactical bases of these varieties NSRD and coolant are shared and managed by the same legal act of the closed nature. The study, the author stated that the secret entry into a dwelling and individual housing inspection unspoken person for regulatory and legal nature of the grounds and the subjects are different, but for organizational and tactical characteristics correlated and have very close connection.

Key words: *penetration unspoken, unwritten inspection, housing and covert investigative (detective) actions, operational-search measures, the legal framework, organizational and tactical principles, operational units.*

УДК 343.1 : 65.012.8

С.В. Пеньков

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЗАСТОСУВАННЯ ОПЕРАТИВНОЇ ТЕХНІКИ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

У статті проведено порівняльний аналіз застосування оперативної техніки в окремих країнах. Виділено основні заходи, у рамках яких застосовується оперативна техніка. Розглянуто нормативно-правову базу її застосування, а також органи, уповноважені на здійснення оперативно-технічних заходів. Проаналізовано окремі аспекти судового санкціонування застосування оперативної техніки. Наведено приклади оперативної техніки, застосовуваної за кордоном. Запропоновано активізувати розробку вітчизняного спеціального програмного забезпечення, яке б могло використовуватися під час здійснення оперативно-технічних заходів у рамках взаємодії профільних департаментів поліції, а також представників наукових та навчальних закладів системи МВС України.

Ключові слова: *оперативно-розшукова діяльність, оперативно-технічні засоби, зарубіжний досвід, правоохоронні органи, порівняльний аналіз.*

Постановка проблеми. Оперативна техніка в сьогочасній правоохоронній практиці відіграє одну з провідних ролей. Вона дозволяє не лише виявити та попередити складні й резонансні злочини, але й підвищити ефективність роботи правоохоронних органів за цілою низкою напрямів оперативно-службової діяльності. Невипадково своєчасному впровадженню та застосуванню новітньої оперативної техніки приділяється велика

увага в розвинених країнах. Після резонансних публікацій Е. Сноудена навіть пересічним громадянам стали очевидні можливості та переваги, які може надати оперативна техніка для вирішення завдань національної безпеки та в протидії злочинності. Позитивний зарубіжний досвід застосування оперативної техніки може стати в нагоді під час реформування та становлення нової правоохоронної системи України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості застосування оперативної техніки у правоохоронній діяльності різних країн вивчали О. М. Бандурка, Б. І. Бараненко, О. Б. Бочковий, М. Л. Грібов, В. П. Захаров, Дж. Макнамара, О. В. Манжай, Г. Маркс, Д. Й. Никифорчук, В. А. Некрасов, Ю. Ю. Орлов, В. Л. Ортинський, М. М. Перепелиця, М. А. Погорецький, В. Д. Пчолкін, Д. Фіцджеральд, І. Ф. Харабержуш, К. Хіршман, В. В. Шендрік та багато інших авторів. Водночас слід зазначити, що у більшості з проаналізованих наукових праць вивчення зарубіжного досвіду застосування оперативної техніки займає лише незначну частину в контексті дослідження негласної роботи правоохоронних органів в цілому.

Формування цілей. У статті буде проаналізовано деякі аспекти зарубіжного досвіду окремих країн щодо використання оперативної техніки в протидії злочинності та запропоновано можливі шляхи його впровадження в українську правозастосовну діяльність.

Виклад основного матеріалу. Перед початком викладення основного матеріалу потрібно одразу зауважити, що на сьогодні не існує єдиної думки стосовно змісту поняття «оперативна техніка», яка є класичним засобом оперативно-розшукової діяльності. Дослідивши думки різних авторів щодо цього питання, ми дійшли висновку, що терміни «спеціальна техніка», «оперативна техніка», «оперативно-технічні засоби», «спеціальні технічні засоби для зняття інформації з каналів зв'язку, інші засоби негласного отримання інформації» не можна ототожнювати, натомість вони співвідносяться між собою, як єдине і частка [1, с. 86].

Використання оперативної техніки також не можна розглядати окремо від розгляду заходів, у рамках яких вона застосовується. При цьому слід наголосити, що більшість таких заходів здійснюються негласно, а головними серед них з точки зору найбільшої частоти застосування технічних засобів є:

- проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи;
- втручання у приватне спілкування;
- виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації;
- контроль за вчиненням злочину;
- оперативне спостереження;
- негласне виявлення і фіксування слідів тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Цей перелік складено з урахуванням думки О. М. Бандурки, М. М. Перепелиці, О. В. Манжая та В. В. Шендрика щодо класифікації оперативного-розшукових заходів, викладеної у монографії «Оперативно-розшукова компаративістика» [2, с. 13].

Указані заходи передбачено ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [3]. Аналогічні за суттю заходи передбачено в оперативно-розшуковому законодавстві практично всіх країн пострадянського простору та окремих країн світу. Так, наприклад, проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи:

- у законі Російської Федерації «Про оперативно-розшукову діяльність» (п. 8 ч. 1 ст. 6) та однойменних законах Республіки Білорусь (п. 8 ст. 5), Киргизької Республіки (п. 8 ст. 7), Республіки Молдова (п. 1 ст. 6) визначено як «обстеження приміщень, будівель, споруд, ділянок місцевості й транспортних засобів»;

- у законі Латвійської Республіки «Про оперативну діяльність» – «оперативний огляд» (п. 3 ч. 1 ст. 6), «таємне проникнення до квартири, приміщення, транспортних засобів та інших публічно-недоступних об'єктів з метою забезпечення проведення заходів оперативної діяльності» (ст. 14);

- в однойменному законі Литовської Республіки – «таємне здійснення огляду приміщення (оперативний огляд)» (п. «а» ч. 1 ст. 6) тощо [4, с. 134-136];

- у Законі Великобританії «Про регулювання слідчих повноважень» – «інтрузивне спостереження» (Section II (26) (3)) [5].

Помітною рисою оперативної техніки, пише В. А. Колесник, є те, що вона спеціально розробляється і пристосовується для добування оперативної інформації в процесі оперативного-розшукової діяльності. На відміну від криміналістичних, оперативно-технічні методи, засоби, прийоми розробляються і використовуються на основі методології оперативного-розшукової діяльності. Засоби спеціальної оперативної техніки призначені для негласного виявлення, спостереження і фіксації подій, що відбуваються безпосередньо. Виключний режим їх застосування пояснюється секретністю конструктивних особливостей самих технічних засобів і таємністю способів застосування [6, с. 105].

Указане твердження є справедливим, якщо розглядати його у розрізі українського законодавства. Якщо ж говорити про зарубіжний досвід у цьому контексті, то дотримуючись позиції О. В. Манжая про поділ систем негласної роботи правоохоронних органів на американську, європейську класичну, європейську неокласичну, європейську постсоціалістичну, соціалістичну, мусульманську, традиційну [7], слід відзначити, що в американській та європейській класичній і неокласичній системах відомості про застосування та склад оперативної техніки є більш відкритими. Водночас решта систем тяжіє до запровадження обмежень доступу до подібної інформації. Те ж саме стосується і надання дозволу на роботу з такою технікою особам, які не є суб'єктами правоохоронної діяльності.

Говорячи про використання оперативної техніки, зазначимо, що на пострадянському просторі, зазвичай, лише визначене коло суб'єктів має право на її використання. Це ті суб'єкти, які уповноважені на здійснення оперативно-розшукової діяльності. Так, наприклад, у Республіці Білорусь забороняється зберігання і використання спеціальних та інших технічних засобів, призначених (розроблених, пристосованих, запрограмованих) для негласного отримання інформації, не уповноваженими на те фізичними та юридичними особами. Також забороняються розробка, виробництво, реалізація, придбання з метою продажу, ввезення в Республіку Білорусь і вивезення за її межі не уповноваженими на те в установленому порядку фізичними і юридичними особами спеціальних технічних засобів, призначених для негласного отримання інформації [8, с. 58].

Аналогічні норми присутні й в українському законодавстві. Можна стверджувати, що із реформуванням міліції у поліцію виник новий суб'єкт застосування оперативної техніки – Департамент кіберполіції Національної поліції України, працівникам якого дозволили здійснювати оперативно-технічні заходи за оперативно-розшуковими справами, що знаходяться в їх провадженні [9].

У Російській Федерації, як і в деяких інших країнах пострадянського простору, оперативно-технічні заходи здійснюються оперативно-технічними підрозділами МВС та спецслужб [10, с. 132] з використанням спеціальної апаратури. Ця апаратура очевидно належить до досліджуваного виду технічних засобів. Якщо підходити більш конкретно, то в Російській Федерації оперативно-технічне забезпечення оперативно-розшукових заходів з метою негласного одержання інформації та документування злочинної діяльності здійснюють підрозділи спеціальних технічних заходів. Причому, до складу цих підрозділів структурно входять і підрозділи по боротьбі зі злочинами у сфері високих технологій, які проводять окремі оперативно-розшукові заходи із застосуванням спеціальних технічних засобів. Вищезгадані підрозділи працюють в особливому режимі конспірації; по завданнях підрозділів, що виконують оперативно-розшукові функції в повному обсязі [11, с. 28].

Таким чином, можна спостерігати два різних шляхи вирішення питання використання оперативної техніки підрозділами, які протидіють кіберзлочинності у Російській Федерації та Україні. Якщо у першій державі такі підрозділи просто включили до складу відповідного «технічного» оперативно-розшукового органу, то в другому випадку дозволили кіберполіції самій проводити оперативно-технічні заходи. Ці підрозділи, ураховуючи специфіку їх діяльності, просто не можуть ефективно діяти без застосування специфічних видів оперативної техніки.

Розглядаючи суб'єктів використання оперативної техніки в інших країнах, потрібно зауважити, що в США, наприклад, поліцейські відомства, які мають право на проведення всього комплексу оперативно-розшукових заходів мають на озброєнні і достатньо повний арсенал опе-

ративної техніки, що дозволяє їм самостійно, без залучення сторонніх підрозділів, провадити відповідні заходи. Зокрема це стосується таких органів як ФБР та Адміністрація по контролю за дотриманням законодавства про наркотики [12, с. 232]. Причому, у ФБР використанням оперативної техніки опікуються SOG (Special Operation Group) і TTA (Technically Trained Agents) [13, с. 96], а в Адміністрації по контролю за дотриманням законодавства про наркотики – відділи технічних операцій (Technical Operations Unit) [14, 6632.2(K)].

Продовжуючи вивчення зарубіжного досвіду застосування оперативної техніки, потрібно зазначити особливості поглядів на право її застосування у рамках здійснення відповідних заходів. Так, у країнах Європейського союзу та США більшість заходів із застосуванням техніки потребують судового санкціонування. Окремішньо знаходиться Великобританія, яка має свою традиційну процедуру погодження заходів, що потребують застосування оперативної техніки, передбачену Законом «Про регулювання слідчих повноважень» 2000 року.

Російська судова практика виходить з того, що використання технічних та інших засобів під час проведення оперативно-розшукових заходів не є самостійним оперативно-розшуковим заходом, відтак не потребує окремого судового рішення для їх застосування. Це підтверджується декількома рішеннями Конституційного суду. У той же час Європейський суд з прав людини дійшов висновку про недостатні гарантії від зловживань в російському праві під час використання техніки в оперативно-розшуковій діяльності [15, с. 21-24].

У США також не всі дії із оперативною технікою потребують судового санкціонування, зокрема, це стосується застосування GPS-трекерів [16]. Водночас така ситуація постійно викликає суспільне невдоволення, що тягне за собою судові тяжби громадськості із державними органами.

Одним із перших заходів, із виникненням якого пов'язують активний розвиток високотехнологічної оперативної техніки є втручання у приватне спілкування. Проаналізувавши джерельну базу з цього питання, ми дійшли висновку, що найбільш розвиненим арсеналом відповідної техніки для реалізації цього заходу володіють США. Це пов'язано не лише із великими фінансовими та матеріальними ресурсами, які залучаються для протидії злочинності, але й з певними історичними особливостями розвитку. Тому корисно більш детально зупинитися на вивченні досвіду саме цієї країни.

Як відзначають В. Н. Махов та М. А. Пешков, свого часу перехоплення телеграфних повідомлень стали настільки поширеними в США, що, наприклад, у Каліфорнії в 1862 році було прийнято спеціальний закон, що забороняв таку практику. Підслуховування телефонних розмов шляхом підключення до лінії провідного зв'язку (wiretapping) почало використовуватися як один із способів конкурентної боротьби, а також і поліцією для своїх потреб. У 1895 році така практика була заборонена в двох

штатах, а в 1905 році в Каліфорнії заборона телеграфних перехоплень була поширена й на телефонні переговори [17, с. 109].

Інший дослідник (М. Ю. Дундуков) звертає увагу, що в США уперше питання про необхідність судової санкції на використання оперативно-технічних засобів для збору інформації виникло наприкінці 20-х – на початку 30-х років. У 1934 році Законом про комунікації фактично була введена заборона на прослуховування телефонних переговорів громадян. Верховний суд, проте, не завжди слідував законодавчій забороні та іноді приймав до розгляду представлені докази, здобуті з порушенням законодавчо встановлених вимог. Наприклад, у грудні 1937 року в справі *Nardone v. United States* міністерством фінансів були надані Верховному суду докази, здобуті за допомогою прослуховування телефонних переговорів. Незважаючи на заборону, що міститься в Законі про комунікації 1934 року, Верховним судом були прийняті до розгляду представлені докази. Подібну ж справу Верховний суд розглянув у 1938 році, проте виніс уже абсолютно протилежне рішення [18, с. 323-324].

Серед засобів, застосовуваних у США для втручання у приватне спілкування можна виділити:

- самописець – пристрій або процес, що записує або декодує інформацію (про набір номера, маршрутизацію, адресацію, сигналізацію), яка передається за допомогою приладу або обладнання через провід чи в електронному вигляді та не містить суті передаваного повідомлення. Самописці використовуються для фіксації дати та часу телефонних розмов, номера, на який телефонував абонент тощо;

- відстежувальний пристрій – пристрій або процес, який фіксує вхідні електронні або іншого різновиду імпульси, що ідентифікують вихідний номер або іншу інформацію (про набір номера, маршрутизацію, адресацію, сигналізацію), за якою можна ідентифікувати джерело її надходження та яка не містить суті передаваного повідомлення. Відстежувальні пристрої найчастіше використовуються для визначення номерів телефону абонентів, які робили вхідні дзвінки та місця перебування абонента;

- секретні технології розслідування – будь-які апаратні, програмні або інші технології розслідування, які відповідають таким критеріям: 1) їх призначено для перехоплення або отримання інформації, що має доказове значення, як результат роботи системи чи процесу, та які базуються, повністю чи частково, на інформації, яка під час її використання була секретною відповідно до Указу Президента № 12958 від 17 квітня 1995 року або іншого акта, який його змінює; 2) існує обґрунтована ймовірність того, що доказову інформацію, отриману за допомогою технології, буде здобуто для надання як належних доказів для притягнення до відповідальності за законодавством Сполучених Штатів, і розкриття деталей, що стосуються цієї технології, буде обов'язковим для перевірки належності доказів, проте використання специфічних технологій стане підставою для заборони таких дій або інших подібних судових суперечок [19, с. 87-88].

Слід зауважити, що оперативна техніка може застосовуватися не лише під час здійснення інтрузивних оперативно-розшукових заходів, але й у рамках застосування відносно нових заходів оперативно-розшукового характеру, як от комп'ютерна розвідка. При цьому ми не погоджуємось із Є. Л. Логіновим, який вважає, що у правовому плані її можна розглядати як різновид таких оперативно-розшукових заходів як зняття інформації з технічних каналів зв'язку, спостереження, дослідження предметів і документів, оперативний огляд [20, с. 171]. Звичайно, проведення аналогій із вказаними заходами розглядається ним у контексті дослідження російського законодавства, проте комп'ютерна розвідка за своєю сутністю передбачає збирання інформації саме з відкритих джерел та не потребує погодження у судовому порядку, тим самим вона не є інтрузивним заходом. Якщо ж дотримуватися позиції Є. Л. Логінова, то виходить, що цей захід по суті може акумулювати всі оперативно-розшукові заходи, які мають на меті збирання інформації із засобів комп'ютерної техніки, що, на нашу думку, є неприпустимим.

Прикладами відповідних засобів оперативної техніки, застосовуваних Великобританією та США у рамках комп'ютерної розвідки, є спеціальні програми, які сприяють збиранню та аналізу інформації про правопорушників у мережі. Особливо велика кількість відповідних застосувань розробляється для протидії обігу дитячої порнографії.

Висновки. У ході дослідження було встановлено, що застосуванню оперативної техніки з протидії злочинності приділяють суттєву увагу в багатьох країнах. Повноваження на роботу з такою технікою покладено на спеціально утворені оперативні підрозділи, які мають відповідні знання і навички роботи з різними видами техніки. При цьому, не кожне застосування оперативної техніки потребує судового санкціонування. З точки зору розвитку українського сегмента поліцейської оперативної техніки видається корисною розробка вітчизняного спеціального програмного забезпечення, яке б могло застосовуватися під час здійснення оперативнотехнічних заходів. До процесу такої розробки, окрім профільного департаменту поліції, корисно залучити й підрозділи кіберполіції, а також представників наукових та навчальних закладів системи МВС України.

Використані джерела:

1. Пеньков С. В. Місце та зміст окремих термінів у сфері застосування техніки в оперативно-розшуковій діяльності / С. В. Пеньков // Право і безпека. – 2015. – № 3 (58). – С. 83-87.
2. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова компаративістика: монографія / О. М. Бандурка, М. М. Перепелиця, О. В. Манжай, В. В. Шендрик. – Х. : Золота миля, 2013. – 352 с.: іл.
3. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України : від 18.02.1992 [із змінами і доповненнями на 02.07.2015] // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22 (02.06.1992). – Ст. 303.

4. Тузов Л. Л. Законодательные акты, регламентирующие оперативно-розыскную деятельность в Российской Федерации, странах СНГ и Балтии: учеб. пособие / Л. Л. Тузов, А. Д. Шейшеев; под ред. И. А. Климова. – М. : ЮНИПИ-ДАНА : Закон и право, 2012. – 176 с.
5. Regulation of Investigatory Powers Act 2000 (U.K.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/23/contents>.
6. Колесник В. А. Негласні слідчі (розшукові) дії: кримінально-процесуальні та криміналістичні аспекти підготовки і проведення: науково-практичний посібник / В. А. Колесник ; Академія адвокатури України. – К : Прецедент, 2014. – 135 с.
7. Manzhai O. V. Special Investigation Activity Comparative Studies / Oleksandr V. Manzhai // Internal Security. – № 1. – 2015.
8. Басецкий И. И. Научно-практический комментарий к Закону Республики Беларусь «Об оперативно-розыскной деятельности» / И. И. Басецкий, Н. И. Лапатик, Л. В. Саленик. – Минск : Академия МВД, 2001. – 118 с.
9. Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України, затверджене наказом Національної поліції України від 10.11.2015 № 85. – К. : Національна поліція України, 2015. – 9 с.
10. Драпкин Л. Я. Криминалистические и оперативно-розыскные аспекты раскрытия и расследования преступлений: учебное пособие / Л. Я. Драпкин. – Екатеринбург, 2014. – 201 с.
11. Основы оперативно-розыскной деятельности: методические рекомендации (для всех форм и специальностей) [Електронний ресурс] / составитель: В. В. Стукалов. – Краснодар: Краснодарский университет МВД России, 2013. – 194 с. – Режим доступу: http://fzo.krdu-mvd.ru/_files/030901-65/2k2012/osovyord/mr.doc.
12. Полиция зарубежных стран: система организации и опыт профессиональной подготовки кадров: учебное пособие / С. В. Асямов, Д. М. Мирзоров, А. А. Таджикиев, А. С. Якубов. – Т. : Издательство «Fan va technologya», 2010. – 452 с.
13. Макнамара Д. Секреты компьютерного шпионажа: Тактика и контрмеры / Д. Макнамара ; пер с англ.; под ред. С. М. Молякко. – М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2004. – 536 с.
14. Drug Enforcement Administration (DEA) Agents Manual (rev. 2002) (639 pp).
15. Бахта А. С. Вопросы оперативно-розыскной деятельности в решениях Конституционного Суда Российской Федерации: научно-практическое пособие / А. С. Бахта, О. А. Вагин, А. Е. Чечегин. – Хабаровск : Дальневосточный юридический институт МВД России, 2012. – 64 с.
16. Angel Amaya vs. USA, 2012 (Iowa Dist. Ct. 2012) [Електронний ресурс] / No. CR 11-4065-MWB. – Режим доступу : http://www.wired.com/images_blogs/threatlevel/2012/04/Amaya-ruling.pdf.
17. Махов В. Н. Уголовный процесс США (досудебные стадии): учебное пособие / В. Н. Махов, М. А. Пешков. – М. : ЗАО «Бизнес-школа "Интел-Синтез», 1998. – 208 с.

18. Дундуков М. Ю. Разведка в государственном механизме США / М. Ю. Дундуков. – М. : Кучково поле, 2008. – 448 с.

19. Перепелиця М. М. Провадження оперативно-розшукових заходів у Великій Британії, Росії, США та Україні: монографія / М. М. Перепелиця, О. В. Манжай. – Харків : Вид-во КП Друкарня № 13, 2008. – 248 с.: іл.

20. Логинов Е. Л. Отмывание денег через Интернет-технологии. Методы использования электронных финансовых технологий для легализации криминальных доходов и уклонения от уплаты налогов: учебное пособие / Е. Л. Логинов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 208 с.

Пеньков С.В. Отдельные аспекты зарубежного опыта применения оперативной техники правоохранительными органами

В статье проведен сравнительный анализ применения оперативной техники в отдельных странах. Выделены основные мероприятия, в рамках которых применяется оперативная техника. Рассмотрена нормативно-правовая база ее применения, а также органы, уполномоченные на осуществление оперативно-технических мероприятий. Проанализированы отдельные аспекты судебного санкционирования применения оперативной техники. Приведены примеры оперативной техники, применяемой за рубежом. Предложено активизировать разработку отечественного специального программного обеспечения, которое бы могло применяться во время осуществления оперативно-технических мероприятий в рамках взаимодействия профильных департаментов полиции, а также представителей научных и учебных заведений системы МВД Украины.

Ключевые слова: *оперативно-розыскная деятельность, оперативно-технические средства, зарубежный опыт, правоохранительные органы, сравнительный анализ.*

Penkov S.V. Separate Aspects of Foreign Experience of Operative Technique Application by Law Enforcement Authorities

In the article the comparative analysis of operative technique application in separate countries is conducted. Based on the analysis of law enforcement activity of different countries in the field of operative technique using, the article outlines a number of the most topical issues in this area that need solution. Laws and regulations of operative technique using in different countries are analysed. Basic measures under which an operative technique is used are selected. The normatively legal base of its application, and also organs which have right to conduct the operative-technical measures are considered. The separate aspects of the judicial sanctioning of operative technique application are analysed. Underlined that not every application of operative technique needs judicial sanctioning. In particular author compares plenary powers in the field of operative technique application by cybercrime fighting divisions in Russia and Ukraine. The examples of operative technique which used abroad are cited. Attention applies also on introduction of USA experience of operative techniques using by technical operations units and other organs especially in combating child's pornography with the using of

operative technique. Author draws the conclusion that in American and European classical and neoclassical systems information about application and composition of operative technique is more opened. At the same time other systems (European Post-socialistic, Socialistic, Muslim, Traditional Customary) gravitate to introduction of access restrictions to similar information. Also exactly touches and grant permission on work with such technique to the persons which are not the subjects of law-enforcement activity. It is suggested to activate development of the domestic special software, which would be used during realization of operative-technical measures within the framework of police departments cooperation and also representatives of scientific and educational establishments of the MIA system of Ukraine.

Key words: *operative and search activity, operative-technical resources, foreign experience, law enforcement authorities, comparative analysis.*

УДК 347.948.2

**І.В. Пуріг,
В.В. Самсонова**

ОРГАНІЗАЦІЯ І ТАКТИКА СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРАДІЖОК НА ТЕРИТОРІЇ САДІВНИЦЬКИХ ТОВАРИСТВ І ДАЧНИХ КООПЕРАТИВІВ

Досліджено поняття слідчого експерименту та його види, що проводяться при розслідуванні крадіжок, вчинених на території садівницьких товариств і дачних кооперативів. Розглянуто організаційні й тактичні особливості слідчої дії, визначено тактичні помилки, що виникають при її проведенні та окреслено шляхи вдосконалення організації і тактики проведення слідчого експерименту при розслідуванні крадіжок, вчинених на території садівницьких товариств і дачних кооперативів.

Ключові слова: *садівницькі товариства і дачні кооперативи, слідчий експеримент, тактичні прийоми.*

Постановка проблеми. Відповідно до ст. 240 КПК України «з метою перевірки і уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, слідчий, прокурор має право провести слідчий експеримент шляхом відтворення дій, обстановки, обставин певної події, проведення необхідних дослідів чи випробувань». Наведене є визначенням слідчого експерименту та пропонується також багатома науковцями. Зазначена слідча (розшукова) дія відіграє значну роль у доказуванні за кримінальним провадженням. Водночас вона є досить складною в організаційному і тактичному аспектах, що вимагає з боку слідчого значних зусиль щодо її підготовки та проведення. Тактичні основи слідчого експерименту достатньо розроблені в криміналістиці, однак особливості проведення цієї слідчої дії при розслідуванні крадіжок, вчинених на території садівницьких товариств і дачних кооперативів висвітлено недостатньо.